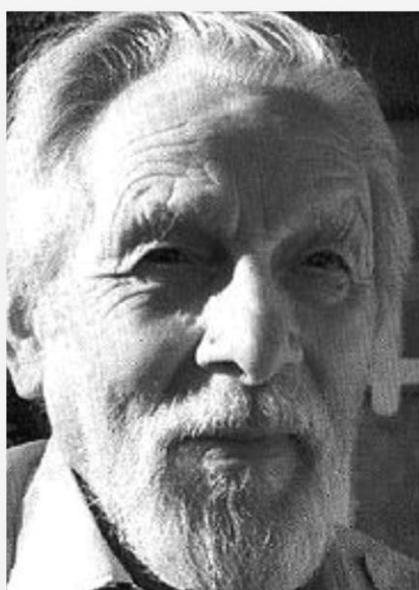

К. Держик

Б. Курліков

Е. Бучевський

БУКОВИНСЬКІ ХУДОЖНИКИ -

ЮВІЛЯРИ РОКУ:

МИСТЕЦЬКА МОЗАІКА

**К. ДЗЕРЖИК,
Б. КУРЛІКОВ,
Е. БУЧЕВСЬКИЙ**

Біобібліографічні нариси

Чернівці, 2018

016 : 75(477.65)

Б 90

Буковинські художники – ювіляри року : мистецька мозаїка.
К. Держик, Б. Курліков, Е. Бучевський : біобібліографічні нариси /
Чернівецька обласна бібліотека для дітей ; уклад. О. Сторощук. –
Чернівці, 2018. - 14 с.

Чернівецькою обласною бібліотекою для дітей підготовлено 1-й випуск про художників-ювілярів 2018 року. Сюди входять К. Держик, Б. Курліков, Е. Бучевський. Видання адресовано читачам-учням 7-9 класів та всім хто цікавиться краєзнавством.

Укладач	О. М. Сторощук
Редактор та комп'ютерний набір	П. М. Рудая
Комп'ютерна верстка	Т. О. Дудчак
Відповідальна за випуск	А. М. Біла

Чернівецька ОБД

Зам. № 7

Тираж 18

Корнило Держик

(1888-1965)

Заслужений діяч мистецтв УРСР (1953), член Спілки художників України. Працював у галузі побутового жанру і пейзажу, автор тематичних композицій та портрету.

Народився 7 січня 1888 р. в селі Хлівище Кіцманського району Чернівецької області в родині «панського агронома». Батько був за походженням – поляк, у вільні години малював. В десять років Корнило залишився без батька, мати Юлія Іванівна, з родини Канюків, мріяла бачити сина вчителем. Виростав при бабусі Зиновії Канюк (народна поетеса), з дитинства тягнувся до художньої творчості.

Після закінчення народної школи, вчився у промисловій школі в Чернівцях на відділі будівництва і архітектури. За порадою професора школи Еріха Кольбенгаєра, К. Держик вступає до приватної школи художника Миколи Івасюка. Де навчається (1904-1908 рр.) основам живописного мистецтва серед 25 талановитих буковинських юнаків і дівчат. К. Держик вважав справжнім дарунком долі знайомство із талановитим художником М. Івасюком, який допоміг відкрити та розвинути його талант. Навчання у школі розкрило нахили та вподобання К. Держика, там відбувалося осмислення його місця та ролі, подальшого вибору в житті. У 1908 р. М. Івасюк виїжджає до Відня, згодом викликає до себе свого учня К. Держика, який продовжує навчання в художній майстерні майстра.

Після Першої світової війни повертається на Буковину і оселяється у селі Боянчук на Заставнівщині. Малює краєвиди, портрети, церковні ікони та ін..

У 40-х рр. переїхав до Чернівців. З квітня 1944 р. після Є. Ліпецького та П. Видинівського очолив осередок чернівецьких художників. Організовує перші художні майстерні в Чернівцях, а

також перші художні виставки, куди запрошує всіх тодішніх художників.

Центральне місце у доробку К. Держика посідала шевченківська тема, він малював портрети Т. Шевченка та картини на сюжети його творів. Серед них «Думи мої, думи», «Тарас Шевченко з кобзою» та ін.. До 150-річчя від дня народження Т. Шевченка на ювілейну виставку підготував полотно «Гуцул - різьбяр працює над бюстом Великого Кобзаря». Відомі невеличкі за розміром гіпсові скульптури К. Держика, за допомогою яких художник також відтворив образ Т. Шевченка.

К. Держик творив і залишив нам художню спадщину, пройняту любов'ю до рідного краю:

«Дубки» (1906);

«Ранок у горах» (1910);

«Похорон бідняка»;

«Гуцульська помста»;

«Мир 1918 року»;

«Безробітний» (1918);

«Думи мої, думи» (1925);

«Жниця» (1937);

«Збір податків» (1940-і);

«Гуцул з трембітою» (1945);

«Лісосплав» (1945);

«Перший колгоспний сніп» (1945);

«За межу» (1952);

«Полонина» (1953);

«Колгоспний сад» (1957);

«Лук'ян Кобилиця закликає селян до повстання»;

«Ставок заснув»;

«Дністер»;

«Над Прутом у лузі»;

«Микола Лисенко на Буковині»;

«Художник Микола Івасюк пише портрет Ольги Кобилянської».

Помер 10 травня 1965 р. в місті Чернівці. Твори його зберігаються у Чернівецькому художньому музеї, а також у Львівському історичному («Думи мої, думи»), у Снятинському літературному музеї Марка Черемшини («За межу») та ін..

Краєзнавець Мірча Мінтенко був особисто знайомий з К. Держиком. У спілкуванні художник охоче розповідав йому про незабутні зустрічі з О. Кобилянською, Іваном Франком, Марком Черемшиною, Лесем Мартовичем, Сергієм Канюком (дядько, рідний брат матері), а також щедро ділився спогадами про улюбленого вчителя і наставника – відомого художника Миколу Івасюка. Художник Євзебій Ліпецький намалював портрет К. Держика.

Ще більше інформації:

- 1. Богомаз Корнелій Держик** // Снігур І. Легенди Буковини : [добірка статей з газети «Час»] / І. Снігур. – Чернівці, 1998. – С. 41-44.
- 2. Дуб Р. Літературно-мистецька Кіцманщина** : путівник / Р. Дуб. – Чернівці, 2003. – С. 34-35.
- 3. Держик Корнило Володимирович** // Богайчук М. А. Література і мистецтво Буковини в іменах : слов.-довід. / М. А. Богайчук. – Чернівці : Букрек, 2005. – С. 84.
- 4. Держик Корнелій Володимирович** // Видатні діячі культури та мистецтв Буковини : біобібліогр. довід.. – Чернівці : Книги ХХІ, 2010. – Вип. 1. – С. 138-139.

5. **Держик Корнелій Володимирович (1888-1965)** : художник // Заставнівщина в іменах : літ. – мист. Заставнівщина. – Заставна, 2006. – Вип. 2. – С. 17-18.
6. **Корнелій Держик (1888-1965)** : буковинський художник // Павлюк О. М. Буковина. Видатні постаті : 1774-1918 : (біогр. довід.). – Чернівці : Золоті литаври, 2000. – С. 207.
7. **Держик Корнелій Володимирович** // Митці Буковини : енцикл. довід. / авт. - упоряд. Т. Дугаєва, І. Міщенко. Т. 1. Члени Національної Спілки художників України. 1940-1998. – Чернівці : Золоті литаври, 1998. – С. 38.
8. **Микола Івасюк – мистецтва невмирущий птах** : (збірник публікацій) / авт. – уклад. П. Процюк, О. Мартинюк. – Заставна : Шедевр, 2012. – 104 с.
9. **Меленчук О. У мистецькому різнобарв'ї. Тарас Шевченко в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві Буковини** : наук. – попул. нарис / О. В. Меленчук. – Чернівці : Букрек, 2016. – С. 13-16.
10. **7 січня – 130 років від дня народження українського художника Корнила Держика (1888-1965)** // Пам'ятаймо ! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2018 році : бібліогр. покажч. / авт.-упоряд. Ю. Боганюк ; ЧОУНБ ім. М. Івасюка. – Чернівці, 2017. - С. 9.

Борис Курліков

(1918-2009)

Член Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Заслужений майстер народної творчості України (2002). Працював у різних жанрах: пейзажі, портрети, натюрморти, історичні побутові картини.

Народився 11 лютого 1918 р. у місті Хотин Чернівецької області в сім'ї будівельника-каменяра. Після тривалої хвороби рано померла мати, незабаром помер і батько. Дванадцятилітній Борис залишився

сиротою. Щоб заробити собі на прожиття, пішов у найми. Вже тоді у нього виявився потяг до малювання і вільну хвилину він намагався малювати.

Переломним моментом, який вирішив долю Бориса, стало знайомство з вчителем Хотинської гімназії Степаном Петренко (1934 р.). Вчитель запросив хлопця до студії живопису, яку він організував у себе вдома. З 1934 р. до 1938 р. Борис успішно навчався в цій студії і вчитель був дуже задоволений своїм талановитим учнем. У 1937 р. в Хотині була організована виставка робіт студійців, на якій експонувалися і картини Бориса Курлікова.

У 1939 р., мріючи безкоштовно здобути освіту, Борис Курліков нелегально перебирається через Дністер в Радянську Україну. За перехід кордону був засуджений і відправлений на каторжні роботи на Північний Урал. Тільки через вісім років він зміг повернутися (1947 р.) у рідне місто. Працював художником в артілі, згодом у майстернях художнього фонду. В 50-х роках закінчив Московський народний університет, де розширив свої знання з мистецтва живопису.

З 1952 р. брав участь у художніх виставках: районних, обласних, всеукраїнських та ін.. Неодноразово організовував персональні виставки.

Понад усе художник любив природу, шанував її. Любив подорожувати з етюдником полями, лісами, річками. Часто мандрував узбережжям річки Дністер, Карпатами, вишукуючи цікаві краєвиди, малював етюди. Багато своїх картин митець присвятив природі, адже природа – це щось надзвичайно дороге, закликав шанувати її: «Карпати. Річка Виженка», «В Карпатах. Річка Путила», «Річка Черемош», «Карпати. Лісова дорога», «Серет біля Берегомета», «На Путильщині», «В Усть-Путилі».

Натхненно з любов'ю зображує неповторну красу краєвидів різної пори року та різний час доби: «Зимова ніч у Карпатах», «Осінь у Карпатах», «Захід сонця», «Ранковий туман», «Надвечір'я у Карпатах», «На світанку», «Ранок на Дністрі», «Жовтень», «Зимове подвір'я», «Літо», «Зимовий вечір», «Рання весна».

Творчий доробок художника містить історичні картини з героїчного минулого, зокрема: «Штурм козаками Хотинської фортеці», «Хотинська фортеця», «Битва за Хотин».

Борис Курліков звертався і до побутового жанру: «До праці на полонину», «Плотогони на Черемоші», «Від млина», «Мальви біля хати», «Пливучий млин», «Селянський двір».

Щиро закоханий художник у своє рідне місто над Дністром, присвячує йому свої полотна: «На Хотинщині», «Передмістя Хотина», «Кам'яний Яр», «Хотинський ярмарок», «Ранок у місті Хотині».

Відомі і пошановувачам творчості художника його портрети: «Гетьман України Петро Конашевич-Сагайдачний», «Онук Павло», «Онука Надія», «Автопортрет». З автопортрету на нас дивиться людина, яка присвятила себе творчості, погляд уважний, задумливий, художнику 83 роки, за плечима важкий шлях митця, що пройшов випробовування.

2008 року відбулися ювілейні виставки, присвячені 90-річчю художника. Роботи художника зберігаються в приватних колекціях багатьох країн світу. Своєму рідному місту він подарував 41 картину. Основні картини зберігаються в музеях Хотина і Чернівців.

Помер художник 10 вересня 2009 року.

В Хотинській ЗОШ І-ІІІ ст. №1 створено мистецький музей. Який презентує творчість художника, знайомить з картинами, фоторепродукціями, особистими речами, публікаціями про художника. Учні проводять цікаві екскурсії, розповідають про творчий і життєвий шлях художника.

Буковинська поетеса Оксана Довгань присвятила відомому земляку вірш «Художник».

Ще більше інформації:

- 1. Бейчук Д. Важка й щаслива доля митця / Д. Бейчук // Образотворче мистецтво. – 2016. - № 3. – С. 98.**
- 2. Бейчук Д. О. «Розквітла доля буйно цвітом...» / Д. О. Бейчук // Мистецтво в школі. – 2017. - № 1. – С. 39-42.**

3. **Гринюк В. Навіть у ГУЛАГу його називали «художником»** / В. Гринюк // Молодий буковинець. – 2008. – № 11. – 31 січ. – С. 18.
4. **90-річчя художника** // Відродження. – 2008. – ч. 2. – лют. – С. 4.
5. **Заслужений майстер народної творчості України Курликов Б. С.** // Ярославський Ю. Славні Хотинчани: літ.-худ. вид. / Ю. Ярославський. – Хотин, 2009. - С. 23-24.
6. **Курликов Борис Семенович** : [короткі біогр. відом.] // Богайчук М. Література і мистецтво Буковини : слов. – довід. / М. Богайчук. – Чернівці : Букрек, 2005. – С. 145.
7. **Курліков Борис Семенович** // Видатні діячі культури і мистецтв Буковини: біобібліогр. довід. – Чернівці : Книги ХХІ, 2010. – Вип. 1. - С. 294-295.
8. **Борис Курліков** : [короткі біогр. відом.; репрод. картин] // Народні майстри Буковини: мист. довід. / упоряд. М. Шкрібляк. – Чернівці : Прут, 2009. – С. 28.
9. **Борис Курліков** // Хотинська звитяга : тисячолітнє місто в народній творчості, художній літературі та мистецтві. – Чернівці : Золоті литаври, 2002. – С. 128-131.
10. **11 лютого – 100 років від дня народження художника Бориса Курликова (1918-2009)** // Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2018 році) : бібліогр. покажч. / ЧОУНБ ім. М. Івасюка. – Чернівці, 2017. – С. 27-28.
11. **Пастух Л. Зі злиднів до великої творчості** : у Чернівцях відкрилася виставка художника з Хотина / Л. Пастух // Версії. – 2008. - №6. – 8-15 лют. – С. 8.

Епаміондас Бучевський

(1843-1891)

Буковинський художник, працював у галузі малярства, переважно в академічному стилі.

Епаміондас Бучевський народився 3 березня 1843 р. в селі Якобени Сучавського повіту (Румунія) в сім'ї священика, рід якого походив з Галичини. Початкову освіту здобув у Сучаві. Згодом продовжив навчання у Чернівецькій першій цісарсько-королівській державній гімназії (зараз це ЗОШ №1 ім. М. Емінеску). Упродовж 1863-1867 років навчався в Чернівецькій духовній семінарії. Одночасно захопився малюванням. Перші уроки з техніки живопису майбутній художник отримав у віденського художника Карла Аренджа, який на той час працював у Чернівцях. Згодом Е. Бучевський отримує стипендію Міністерства культів і просвіти консисторії єпископства в Чернівцях для навчання у Віденській Академії мистецтв (1868-1872). Він став гордістю академії, був удостоєний найвищої оцінки – премії Гунделя за успіхи у живопису. Під час навчання заприятелював з видатним румунським поетом М. Емінеску, який високо поцінував творчість митця.

Далі удосконалює свою майстерність у відомого художника Ансельма Феєрбаха, вступає до товариства «Альбрехт Дюрер». У 1873 р. з групою членів товариства подорожує Францією та Італією, вивчає античне і сучасне мистецтво. Ця поїздка розширює світогляд митця, позитивно впливає на його творчість.

У 1877 р. він повертається до Відня, де відкриває власну майстерню, захопившись античною міфологією.

Художник створив полотна на історичні міфологічні сюжети «Вакханалія», «Вакханка», «Данте у вигнанні», «Смерть Клеопатри» та ін.. Приділяв певну увагу і побутовому жанру, кращими серед них є картини «Засмучений пастух», «Колядники», «Дойна», «Портрет старця», «Циганча», «Маленька квітницарка».

Від 1880 р. Е. Бучевський займав посаду єпархіального маляра в Буковинській православної консисторії. У 1888 р. художник остаточно оселяється в Чернівцях. Митець виконав іконостаси та розписи для церков у Бобівцях, Банилові, Чагрі, Берегометі, Сторожинці, Драчинцях, Ревному, Стражі, Міговенах-Бунінцях,

Конятині, Теремблечому, Суховерхові та ін., а також реставрував давні фрески у старій єпископській церкві в Радівцях.

Значна заслуга Е. Бучевського в оздобленні інтер'єру Резиденції православних митрополитів Буковини і Далмації. Для оформлення представницьких залів у Митрополичому палаці було намальовано портрети австрійських цісарів, які правили Буковиною. А саме: імператриці Марії-Терезії та цісарів Йосифа II, Леопольда II, Франца I, Фердинанда I та Франца Йосифа I. А також правителів Молдови – Олександра Доброго та Штефана Великого і тодішнього митрополита Сильвестра. Написання було доручено академічному художнику архієпархії Е. Бучевському. По його смерті цю працю продовжив академічний художник архієпархії професор Євгеній Максимович, який виконав фреску для синодальної зали «Митрополит Сильвестр як покровитель митців». На ній крім митрополита він зобразив композитора, професора церковного співу о. І. Воробкевича, архітектора Й. Главку, художника Е. Бучевського і себе. Всі ці мистецькі шедеври були знищені у березні 1944 р. під час Другої світової війни. Тепер їх можна побачити тільки на давніх світлинах.

Е. Бучевський докладно зусиль аби зібрати з різних куточків Буковини цінні документи, рукописи, стародруки і речі, що стосуються історії і культури краю. Ці експонати розміщувалися в музеї при резиденції, більшість з яких також загинула.

Художник працював над оздобленням Семінарської церкви (на території Резиденції митрополитів) – храму християнських богословів, отців Церкви і святих Вселенських: Василя Великого, Григорія Богослова і Іоанна Златоуста. Е. Бучевський розмальовував інтер'єр храму чудовими декоративними орнаментами.

Художник відійшов у вічність 13 лютого 1891 р. Похований в історико-культурному заповіднику «Кладовище по вул. Зелений» м. Чернівці в кварталі 16.

Ще за життя Е. Бучевського його картини стали відомими далеко за межами Буковини, зокрема у Франції, Бельгії, Голландії,

Англії, США. Полотна знаходяться у багатьох музеях світу. Експонуються у музейному комплексі «Буковина» (м. Сучава, Румунія): «Дойна», «Портрет пані Флондор», «Профіль», «Іраклій Порумбеску», «Заїжджий двір у Браїлі»; монастирській церкві Різдва Пресвятої Богородиці передмістя Чернівців). В постійно діючій експозиції «Образотворче мистецтво Буковини» Чернівецького художнього музею репрезентовано сім картин художника: «Портрет батька», «Портрет священика Епіфанія Бачинського», «Портрет архімандрита Теоктиста Блажевича», парний портрет «Подружжя Василя Штефанюка з Сірету» та ін.. Цікаві матеріали про творчий шлях художника зберігаються у Чернівецькому краєзнавчому музеї та Науковій бібліотеці ЧНУ ім. Ю. Федьковича.

В Чернівцях художник мав персональні виставки: 1920, 1925, 1937 рр.

Найменша частина вулиці Української (від вул. Шептицького до вул. Руської) за румунських часів до 1940 р. носила ім'я художника Е. Бучевського.

Ще більше інформації:

- 1. Бучевський Епаміондас Дмитрович** // Богайчук М.А. Література і мистецтво Буковини: слов. – довід. / М. А. Богайчук. – Чернівці, 2005. – С. 43-44.
- 2. Бучевський Епаміондас (1843, Буковина – 1891)** // Мистецтво України: біогр. дов. / за ред. А. В. Кудрицького. – Київ : УЕ, 1997. – С. 94.
- 3. Епаміондас Бучевський (1843-1891) : художник** // Павлюк О. М. Буковина. Визначні постаті : 1774-1918 : бібліогр. дов. / О. М. Павлюк. – Чернівці : Золоті литаври, 2000. – С. 216.
- 4. Вулиця Українська** : [згад. Е. Бучевський] // Никирса М. Чернівці. Документальні нариси з історії вулиць і площ / М. Никирса. – Чернівці : Золоті литаври, 2008. – С. 170-171.

5. **Ільків М. Майстерність невідвладна часові / М. Ільків // Буковина. – 2013. - № 24. – 29 бер. - С. 7.**
6. **Мельник І. Czernowitz : історичні вулиці, будинки та видатні особистості : урбаністичні есеї / І. Мельник, Л. Щербанюк, О. Любківський. – Чернівці : ДрукАрт, 2015. – С. 60, 173, 257, 288, 348.**
7. **Резиденція митрополитів – архітектурний символ Чернівців : [згад. Е. Бучевський] // Чеховський І. Г. Прогулянка Чернівцями та Буковиною : путівник / І. Г. Чеховський. – Київ : Балтія-Друк, 2007. – С. 154, 158.**
8. **3 березня – 175 років від дня народження українського художника, живописця Епаміондаса Бучевського (1843-1891) // Пам'ятаймо ! (Знаменні та пам'ятні дати в 2018 році) : бібліогр. покажч. / авт. - упоряд. Ю. Боганюк ; ЧОУНБ ім. М. Івасюка. – Чернівці, 2017. – С.40.**

**58000 м. Чернівці, вул. Шевченка, 29,
тел. 52-21-23, тел.52-60-41
<http://bukovinchiki.cv.ua>
<http://children29.blogspot.com>
e-mail: childlibbuk@ukr.net**